

„Sine Qua Non“ tema:

18. GODINA „SINE QUA NON“-a

Dana 06.11.2015. godine napunilo se punih 18 godina od početka djelovanja Društva „Sine Qua Non“. Gledajući unazad i referirajući se na postignute rezultate, sa ponosom se može konstatovati da je Sine Qua Non d.o.o. u ratom opustošenoj Bosni i Hercegovini napravila pionirski poduhvat. Posebno smo ponosni na nepobitnu činjenicu da su nakon raspada bivše Jugoslavije autori svoje prve autorske naknade primili putem Društva „Sine Qua Non“, a mlada država poreze i doprinose po osnovu autorskih prava.

Nije bilo nimalo lako, bez bilo čije podrške, od nule stvoriti sistem kojeg uvažava cijeli svijet. Treba podsjetiti da su 1996. godine doneseni međunarodni dokumenti koji su bili osnov za reformu autorskog i srodnih prava. To su Sporazum o trgovinskim aspektima intelektualnog vlasništva (TRIPS) i Ugovori Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo o autorskom i srodnim pravima, poznatiji kao WIPO Internet ugovori. Dok se ostatak planete pripremao za reformu autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini nije bilo niti jednog državnog organa nadležnog za oblast autorskog i srodnih prava. Nije bilo Tužilaštva BiH ni Suda BiH niti pretpostavki za efikasnu zaštitu prava autora. U to vrijeme, Društvo „Sine Qua Non“ je na sebe preuzelo teret da poveže ratom pokidane veze između autora i da ih okupi na jednom mjestu. U to vrijeme su autori imali samo Zakon o autorskom pravu koji je, po uzoru na druge države nastale raspadom Jugoslavije, preuzet i u Bosni i Hercegovini. Taj zakon je bio mrtvo slovo na papiru jer je u Dejtonskoj Bosni i Hercegovini bio jednostavno neprovodiv.

Bosna i Hercegovina je 2002. godine dobila svoj prvi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima koji je bio u skladu sa dotadašnjim dostignućima i reformama, čime su stvorene pretpostavke da se postav temelji za ostvarivanje autorskog i srodnih prava po međunarodnim standardima. Dvije godine poslije, u septembru 2004.godine Bosna i Hercegovina je dobila i Institut za intelektualno vlasništvo BiH koji je dobio nadležnost za autorsko i srodna prava, te Tužilaštvo Bosne i Hercegovine i druge institucije koje su mogle djelovati, što je rezultiralo prvom antipiratskom akcijom u Bosni i Hercegovini. To je davalo nadu da će se konačno nešto pomjeriti sa mrtve tačke.

Konačno, 2010.godine, Bosna i Hercegovina je preuzela međunarodne obaveze ratifikacijom svih međunarodnih konvencija i pristupanjem međunarodnim ugovorima, te u augustu 2010.godine prva u regiji dobila savremene Zakone koji uređuju oblast autorskog i srodnih prava. Na žalost i oni su mrtvo slovo na papiru, jer njihova provedba ne funkcioniše. O uzroku, i nekom drugi put i nekom drugom prilikom.

Gledajući sa ove distance, kao da se ništa nije promijenilo i kao da je još uvijek 1997. godina. Autori imaju zakone koji su mrtvo slovo na papiru.

Društvo „Sine Qua Non“ permanentno prati sva dešavanja u oblasti autorskog i srodnih prava i ulaže u nadogradnju svojih znanja.

Autori, ne brinite. Vaša „Sine Qua Non“ spremno očekuje i novu reformu autorskih prava koja je u EU započeta još u decembru 2013.godine.

sqn Razgovor: Sabrina Begović Čorić

Umjetnost mora djelovati u smjeru otvaranja dijaloga, poticanja tolerancije i promišljanja

Nagrađivana BH rediteljica Sabrina Begović – Čorić nas uvodi „iza scene“ na filmu i u pozorištu: odakle dolaze ideje, kako se realiziraju u savršenu cjelinu koju gledatelj/ce vide, koliko je teško raditi sa ograničenim budžetima. Zadovoljstvo je bilo dobiti odgovore na ova pitanja od rediteljice čija djela otvaraju prostor za promišljanja, baveći se temama čije prisustvo u umjetnosti treba obezbijediti. Preporučujemo da pogledajte predstavu „Prst“ u Sarajevskom ratnom teatru!

sqn: Koliko je drugačije raditi kao rediteljica filma i rediteljica pozorišne predstave?

S.Begović-Čorić: Režija je jedna, samo su sredstva kojim se izražava različita u filmu, pozorištu, na televiziji i sl. Studirajući režiju na Akademiji scenskih umjetnosti u Sarajevu učila sam izražavanje u različitim medijima jer kod nas pozorišna i filmska režija nisu odvojene. Za mene nema razlike da li radim na filmu ili na sceni, u oba slučaja važno je izabrati važnu temu o kojoj ću kroz rad promišljati i koju je bitno iskomunicirati sa publikom, a traženje načina komunikacije je ono što je za mene izazov.

U toku studija smo imali zadatak da isti tekst postavimo na sceni i snimimo kao kratki igrani film, tako da ja kada razmišljam o nekoj temi sama sebi postavim pitanje da li je želim režirati u pozorištu ili na filmskom setu, a odgovor zavisi od niza faktora, kako rediteljskih odluka, tako i onih produkcijskih.

sqn: Šta sva znači biti „redateljica“? Kako se rađaju i realiziraju ideje, šta cijeli proces uključuje?

S.Begović-Čorić: Biti reditelj ili rediteljica je odgovornost, pogotovo u savremenom svijetu gdje smo svakodnevno izloženi manipulaciji (političkoj, medijskoj, marketinškoj i kojoj sve ne...). Široke narodne mase nažalost bez naročitog promišljanja usvajaju gotove stavove koji im se plasiraju, i zbog toga je zadaća, kako rediteljja tako i drugih djelatnika u umjetnosti i kulturi, da potaknu promišljanje kod ljudi. Ideje dolaze iz neminovnosti da se o nekom aspektu života govori, ali opstaju u principu one koje su zaista bitne. U profesionalnom smislu bitno je sagledati važnost ideje na jednom širem planu, preispitati je prije nego je pustimo u proces koji onda podrazumijeva rad sa drugim saradnicima, razradu te ideje, finansiranje i na posljetku izražavanje u mediju koji je u tom momentu prikladan ili jednostavno dostupan da se neka priča ispriča.

Zbog rapidnog razvoja tehnologije imamo mogućnost brzo djelovati i za malo para napraviti velika djela, ali to ne smije postati pravilo. Za neke teme je neophodno da budu obrađene po visokim produkcijskim standardima – ili da to kažem jednostavnije - da se u njih uloži mnogo novca.

sqn: Gledatelj/ce vide film kao „gotov proizvod“ – no koliko autorskih doprinosa uključuje jedan film?

S.Begović-Čorić: Reditelji nisu sami u svome procesu rada, tu je veliki broj saradnika i saradnica na različitim poljima koji doprinose nastanku finalnog djela. U principu svaki reditelj ima svoj pristup tako da neko radi sa scenaristima, neko sam piše scenario, neki reditelji sami snimaju ili montiraju i sl. ali to su sve individualni slučajevi. Za nastanak filma ili predstave potrebna je ekipa profesionalaca sa kojima reditelji mogu ostvariti dobru komunikaciju, sa kojima mogu zajedno promišljati koji je to najbolji izraz određene „ideje“, tj. kako ono što je na papiru pretočiti u vizualni sadržaj.

Sticajem okolnosti, ali i izborom tema koje obrađujem kao rediteljica i kao producentica mnogo saradjujem sa prekrasnim ženama. Imam sreću da se kroz rad družim sa bliskim osobama kao što je moja mama Amina, sestra Naida, prijateljice i divne saradnice Nejra Latić Hulusić, Adisa Vorić Selimović, Neira Sinanbašić, Melina Alagić, Tina Šmalcelj, Kaća Dorić, Selma Alispahić, Amila Terzimehić, Ana Mia Milčić, Sanela Krsmanović, Dubravka Zrnić Kulenović, Kumjana Novakova, Sunčica Fradelić... tu naprosto nema kraja, ovo su samo neke od njih sa kojima sam imala zadovoljstvo i privilegiju da surađujem u zadnje vrijeme.

sqn: Zašto je bitno da umjetnost donese poruku (npr. o društvenim, marginaliziranim, pitanjima)?

S.Begović-Čorić: Opasno je baratati 'porukama'. Umjetnost danas definitivno mora djelovati u smjeru otvaranja dijaloga, poticanja tolerancije, poticanja promišljanja kako kod pojedinca tako i u široj zajednici. Iako ovo zvuči tako 'neumjetnički' odgovorni smo prema ovim pojmovima zbog vremena u kom živimo. Svakodnevno smo izloženi novim i neočekivanim susretima i situacijama, a zbog haotičnog načina života koristimo instant rješenja, odnekud preuzete stavove, floskule, stereotipe koji su najčešće površni i pogrešni. Filmovi i predstave, ali i druga umjetnička djela, mogu da nam otvore prostor za promišljanje o situacijama u kojima se možemo naći i tako da nas emotivno pripreme za nešto što nemamo u vlastitom iskustvu. Neupitno je bitno da umjetnost tretira velike i važne teme koje su problematične u određenom vremenu i koje su naprosto karakteristične za određeno vrijeme. Lično smatram da je pitanje pozicije žene u savremenom društvu velika i važna tema, ujedno neiscrpna. O ovoj temi/temama se mnogo govori kroz informativne medije, kroz kampanje – kako one aktivističke tako i one marketinške. U umjetnosti je ova tema manje istražena (možda i zbog toga što su muškarci još uvijek dominantni djelatnici u umjetnosti i kulturi).

Osim što sam sa kolegicom rediteljicom Nejrom Latić Hulusić 2011. godine osnovala Udruženje za afirmaciju žena kroz umjetnost i kulturu HAVA i van djelovanja udruženja primarni fokus u mom radu je na pričama o ženama.

U mom dosadašnjem profesionalnom djelovanju svi radovi tematiziraju neki od aspekata iz života savremene žene:

Kratki dokumentarni film TREBA BITI LAV je priča o nasilju nad ženama i hrabrosti koja je potrebna da se izađe iz kruga nasilja.

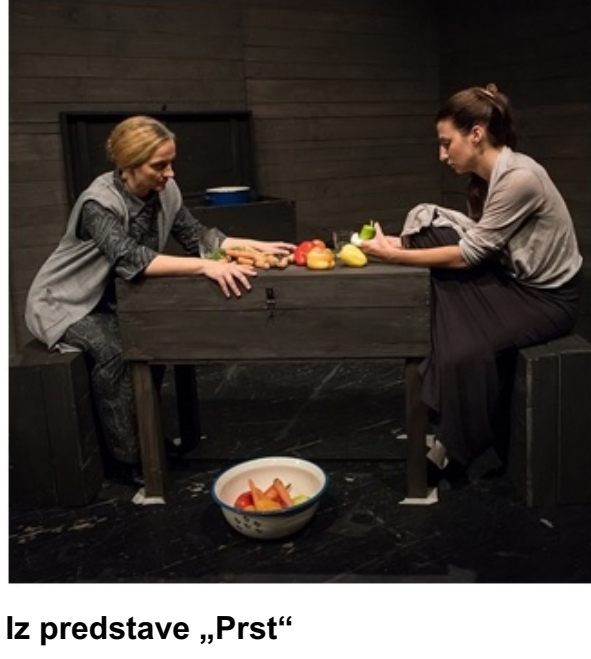
Predstava PRST je priča o zbližavanju i prihvatanju između svekrve i snajke koje žive zajedno već dvanaest godina, od kojih već deset godina čeka da se njihovi nestali mužaševi pojave na kućnom pragu.

Dugometražni dokumentarni film UNDER THE COVER govori o izazovima i preprekama sa kojim se susreću mlade žene i djevojke koje su odlučile da nose hidžab.

Kratki igrani film PIVAC koji je trenutno u fazi priprema prati lik Milice koja se, nakon godina šutnje, ohrabri da policiji prijavi nasilje kojem je izložena. Ovaj igrani film, iako ne direktno inspirisan dokumentarnim filmom TREBA BITI LAV, svakako je nastavak priče o potrebi osvještavanja žena o njihovim pravima.

Sabrina Begović – Čorić

Iz predstave „Prst“

Društveni eksperiment:

„Bach u podzemnoj željeznici“

Čovjek je stajao u metro stanici u Washington DC-u i počeo svirati violinu. Bilo je hladno januarsko jutro. Odsvirao je šest vrlo zahtjevnih Bach-ovih kompozicija za 45 minuta vremena. Tokom ovog vremena, sa obzirom da je bilo doba najveće gužve, smatra se da je kroz metro stanicu prošlo više od hiljadu ljudi.

Tri minute nakon početka njegove izvedbe, srednjovječni čovjek je primjetio muzičara i zastao nekoliko sekundi. Prošla je još jedna minuta i violinista je dobio svoj prvi dolar od gospođe koja je bez zaustavljanja i u prolazu ispustila novac. Nešto kasnije, muškarac je na kratko stao, zatim pogledao na svoj sat, i ponovo žurnim korakom produžio.

Najviše pažnje na violinistu su obratila djeca koju su roditelji vodili to jutro kroz metro stanicu.

U tih 45 minuta, koliko je izvedba trajala, samo šestoro ljudi se zaustavilo i poslušalo izvođenje kratko vrijeme. Violinista je zaradio svega 32,17 dolara. Kada je završio izvedbu, metro stanicom je ponovo zavlada tišina.

Samo jedna prolaznica je prepoznala da je muzičar koji je izvodio neka od najzahtjevnijih djela za violinu, bio poznati violinista i dirigent Joshua Bell. Svirao je na Stradivarius violini staroj preko 300 godina i vrijednoj oko 3,5 miliona dolara.

Samo dva dana prije svog anonimnog nastupa u metro stanici, Joshua Bell je održao koncert u anoninmnoj teatarskoj sali u Bostonu sa istim repertoarom, gdje je cijena karata bila 100 dolara.

Koncert u metrou je organizirao kolumnist Washington Post-a Gene Weingarten kao društveni eksperiment o prioritetima ljudi, za šta je godinu dana kasnije Gene Weingarten, obavio Pulitzer-ovu nagradu, za članak objavljen u Washington Post-u. Ovaj društveni eksperiment je pokazao kako malo vremena ljudi imaju za umjetnost i način na koji je vrednuju.

Lansirana je prva interaktivna web stranica EU posvećena mladim ljudima i intelektualnom vlasništvu

Ideas Powered (Ideje pokreću), inicijativa Ureda za harmonizaciju na unutarnjem tržištu (OHIM), je pokrenula svoju web stranicu - prvi interaktivni web sajt o intelektualnom vlasništvu za mlade ljude širom EU.

Uz animacije i jednostavan izgled, web stranica ima za cilj stvaranje primarne svijesti o intelektualnom vlasništvu (IP) i pitanjima krivotvorenja IP za mlade pružajući im precizne informacije i tražeći aktivan doprinos mladih Evropljana s kanala društvenih medija, blogova, pa čak i takmičenja.

Preporučujemo

U fokusu

Bosna i Hercegovina

YouTube: Direktno ili indirektno kršenje autorskih prava? Njemački "slučaj"

Pod kojim režimom se može YouTube smatrati odgovornim, s obzirom da se tu također prikazuju video uratci kojima se krše autorska prava treće strane: Direktno kršenje autorskih prava (kao počinilac)? Ili puko indirektno kršenje autorskih prava, što nameće daljnje uvjete za utvrđivanje odgovornosti?

Dva njemačka suda - Oberlandesgericht (Apelacioni sud) Hamburg i Landge-Richt (Okružni sud) Minhen I – su gotovo istovremeno presudila po ovim pitanjima u skladu sa njemačkim zakonom.

Nijedan sud nije utvrdio direktnu odgovornost YouTube-a kao počinitelja niti odgovornost kao kršitelja u smislu doprinosa. Međutim, prema Apelacionom sudu Hamburg, YouTube je odgovoran u skladu sa njemačkim konceptom "Stoererhaftung", konceptom indirektnog odgovornosti: Nakon obavijesti o jasnoj povredi, YouTube ima ne samo dužnost da skine uradaci i osigura da tako i ostane, nego i da spriječi druge povrede koje se odnose na isto djelo, a koje su isto tako jasne. Apelacioni sud Hamburg je ostavio mogućnost dalje žalbe; ovaj predmet sada ide na Bundesgerichtshof (BGH) – Federalni sud pravde, najviša sudska instanca u Njemačkoj (prim. prev.).

Izvor: COLEGIS – Copyright LEGal Issues blog

Creative Commons licenca – Sudska praksa

Ne događa se često da su sudovi zamoženi da interpretiraju Creative Commons, tim više nedavna sudska odluka u slučaju Drauglis v. Kappa Map Group, LLC je posebno zanimljiva, koju je donio sud u Saveznoj državi Columbia u SAD-u.

Naime, Creative Commons (neprofitna američka organizacija) nudi paket licenci koje omogućavaju vlasniku autorskog djela da zaštiti svoj rad i ujedno omogući korištenje svog djela uz uvjete koje sam odabere. Postoje četiri osnovna tipa licenci: 1. Autorstvo (Attribution); 2. Nekomericalno (noncommercial); 3. Bez prerada (Non derivative works); 4. Djeljenje pod istim uvjetima (Share Alike). Također postoji licenciranje djela u elektronskoj formi (online); kao i licenciranje djela u neelektronskoj formi (offline). Licence su dostupne na više jezika, te su prilagođene zakonima raznih zemalja.

U pomenutom slučaju, tužitelj 'Art Drauglis' je fotograf koji je objavio fotografiju na 'Flickr-u'. Flickr je aplikacija za upravljanje i dijeljenje fotografija i podijeljena je putem Creative Commons Dijeli pod istim uvjetima licencom (CC BY-SA 2.0). Optužena je firma koja se bavila izradom i objavom mapa. Firma Kappa Map Group LLC je preuzela tužiteljevu fotografiju iz 'Flickr-a' i koristila je na naslovnici Atlasa objavljenog pod naslovom "Montgomery co., Maryland Street Atlas". Atlas je prodavan komercijalno, tuženi tvrdi da polaže autorska prava na njega. Obavijest o označavanju autorskog prava za Atlas objavila se na prvoj stranici, zajedno sa sadržajem. Na stražnjoj naslovnici Atlasa, nalazilo se ime fotografije tužitelja, kao i podaci o imenu fotografa i činjenica da je korištena pod licencom.

Tužiteljeva prva tvrdnja - da je optuženik prekršio njegovo autorsko pravo na fotografiji - brzo je odbijena od strane suda. Okružni sud je utvrdio da je tuženi koristio sliku pod CC licencom. Nadalje, licencom je izričito dopušteno koristiti sliku u komercijalne svrhe. Stoga je tužitelj bio ograničen na tvrdnje da upotreba fotografije od strane tuženog nije bila u skladu s uvjetima iz dozvole. Bila su 3 glavna argumenta u vezi nepoštivanja. To su da: 1) 'Dijeli pod istim uvjetima (Share Alike) dozvolu', je povrijeđen komercijalnom prodajom Atlasa; 2) tuženi nije uključio pravilnu Uniform Resource Identifier u Creative Commons licenci kao što zahtijevaju uvjeti licenciranja; i 3) tuženi nije unio ispravne podatke za fotografiju kako to zahtijeva licenca.

Creative Commons licenca - 'dijeli pod istim uvjetima zahtijeva da tzv. izvedeni radovi(derivative works) izrađeni pod licencom budu dostupni pod istim ili sličnim uvjetima licenciranja. Tužitelj, dakle, tvrdi da je tuženi prekršio ovaj uvjet komercijalnom objavom Atlasa, a ne pod ekvivalentnom licencom. Sud se nije složio sa ovom tvrdnjom. Utvrdio je da CC licence razmatraju dvije kategorije korištenja licenciranog djela - kao "zajedničko djelo" (definirano u dozvoli kao "periodična izdanja, antologije ili enciklopedije, u kojoj se radi o djelu u cijelosti u nepromijenjenom obliku" uključenom s drugim doprinosima u kolektivnoj cjelini), ili kao "izvedeno djelo" (u kojem se rad može preraditi, transformirati, ili prilagoditi.). Samo "izvedena djela" moraju biti licencirana pod uporedivim uvjetima licenciranja. Sud je utvrdio da je korištenje fotografije u ovom slučaju bilo dio „kolektivnog djela“. To kolektivno djelo je Atlas, koji se sastoji od niza zasebnih djela (mape) sastavljenih zajedno s drugim elementima, uključujući i fotografiju tužitelja. Sud je odbacio tvrdnje da je fotografija bila mijenjana, pa je stoga "pretopljena, transformirana, ili prilagođena" umjesto uključena "u cijelosti u nepromijenjenom obliku". Sud nije bio uvjeren da se radilo o "preradi" fotografije; ako je i bilo onda je bilo neznatno u odnosu na original.

Licenca zahtijeva da se svako označavanje autora u kolektivnom ili izvedenom djelu mora, u najmanju ruku, pojaviti ondje gdje se javlja bilo koje drugo uporedivo označavanje autorstva i na barem podjednako istaknut način. Budući da se informacija o autorstvu za Atlas u cjelini pojavila na unutrašnjoj naslovnoj stranici, a oznaka naslovne fotografije na poleđini Atlasa, tužitelj je tvrdio da uvjet nije ispunjen. Međutim, sud je utvrdio da informacija o autorstvu postoji za svaku kartu na svakoj stranici Atlasa, te da je ova vrsta označavanja bila uporediva sa onom na naslovnoj fotografiji.

Ovaj sudska slučaj prikazuje situaciju u kojoj očekivanja korisnika licence koju je on koristio u svom radu nisu bila ispunjena. Ovo je posebno važno ondje gdje autor želi postaviti određena ograničenja o tome kako se njegovo djelo može koristiti.

Ovo je sažetak i prijevod najbitnijih dijelova presude.

Izvor

Svijet

Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) je objavila svoj dvogodišnji izvještaj o intelektualnom vlasništvu u svijetu, posvećen probu inovacija i ekonomskom rastu. U izvještaju se ispituju historijske i sadašnje revolucionarne inovacije sa svojim uticajem na finansijski razvoj i istražuju današnje obećavajuće tehnologije koje imaju potencijal za probu: 3D štampanje, nanotehnologije i robotika.

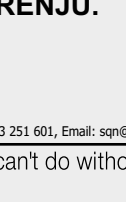
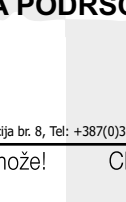
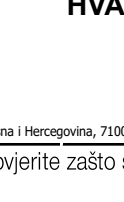
U izvještaju za 2015. g. se također otkriva koje su to vodeće zemlje po naprednim tehnologijama u vezi s njihovim patentnim prijavama i kako se intelektualno vlasništvo može koristiti kao sredstvo za izgradnju uspješnih inovativnih ekosistema.

Pročitajte kompletan izvještaj [ovdje](#)

Sine Qua Non

Društvo za pružanje intelektualnog vlasništva, zaštitu i zaštitu autorskih prava d.o.o. Sarajevo

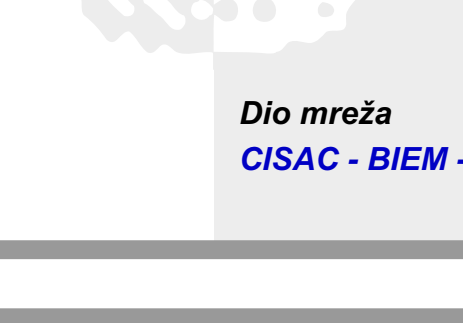
PRATITE NAS NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

HVALA VAM NA PODRŠCI I POVJERENJU.

Bosna i Hercegovina, 71000 Sarajevo, La Benevolencija br. 8, Tel: +387(0)31 251 600, Fax: +387(0)31 251 601, Email: info@sqn.ba
Provjerite zašto se bez nas ne možete! Check why You can't do without us!

Brand
Pogledaj...

Dio mreža
CISAC - BIEM - ISWC

Adresa: La Benevolencija br. 8
71000 Sarajevo

Telefon: +387 33 251 600

Fax: +387 33 251 601

E-mail: info@sqn.ba
newsletter@sqn.ba